ЖІНОЧИЙ СВІТ

ЛИПЕНЬ
1950

ЧИСЛО 7.

ОЛЕНКА ҐЕРДАН-ЗАКЛИНСЬКА

ЖІНОЧИЙ СВІТ

РІК 1. ЛИПЕНЬ, 1950. Ч. 7.

Видає Організація Українок Канади ім. Ольги Басарабової.
Редаґує редакційна колеґія.
Всю кореспонденцію й передплати висилати на адресу:
"WOMAN'S WORLD"
Box 3093 Winnipeg, Man.

ЦІНА ОДНОГО ЧИСЛА — $0.25
ПЕРЕДПЛАТА НА РІК у Канаді та США — $2.50
В інших країнах ам. $3.00

Редакційна колеґія застерігає собі право скорочувати рукописи. Рукописів не звертаємо.

Друком "Нового Шляху",
184 Александер Ав., Вінніпеґ, Ман.

WOMAN'S WORLD

VOL. I. JULY, 1950. No. 7.

Published by the Ukrainian Women's Organization of Canada

Box 3093, Winnipeg, Man.

Edited by Editorial Committee
Correspondence and subscriptions should be addressed to
"WOMAN'S WORLD"
Box 3039 Winnipeg, Man.

SINGLE COPY 25c.
SUBSCRIPTION PRICE yearly $2.50
In Canada and United States.
In other countries U. S. A. $3.

Printed by the New Pathway,
184 Alexander Ave., Winnipeg, Man.

ЗМІСТ:

ЖІНОЧИЙ СВІТ

РІК І. ЛИПЕНЬ, 1950. Ч. 7.

ПРОТИ РОЗБИТТЯ – ЗА ОБ'ЄДНАННЯ!

Про потребу об'єднання українських жіночих організацій вже багато писалося. Здавалось би, що це питання настільки ясне, що зайво дебатувати його ще й ще на сторінках преси. Тим більше, що верховний орган організованого українського жіноцтва — СФУЖО вже засновано і вже зробило багато поважних справ за порівнюючи короткий час свого існування.

Тепер, коли українські жіночі організації засновано майже на всіх континентах, — тим більше виникає потреба в існуванні єдиної центральної управи, хоча би для репрезентації українського організованого жіноцтва перед світом, що СФУЖО й робить.

Само собою, підставою для праці СФУЖО є координована, дружня співпраця українських жіночих організацій в різних країнах.

У свою ж чергу, підставою для міцних, життєздатних українських жіночих осередків у різних країнах є тісна, дружня співпраця між українками вже тут народженими, чи давніше прибулими й українським жіноцтвом нової европейської еміґрації. Різне виховання, різні умови життя, різний до деякої міри, навіть, світогляд, — не могли не створити великої щілини поміж ними.

Але щілина, — ще не є прірва. Такої прірви нема й не може бути поміж національно свідомими українками, звідкіля вони не походили б і в якому середовищу не жили б. Бо їх всіх об'єднує позитивне ставлення до української визвольної справи й неґативне до червоних окупантів українських земель. Отже, засадничих розходжень нема й не може бути. А це найголовніше. Чи ж такі вже значні й непереможні всі інші (хоч і важливі) моменти, що викликають взаємні непорозуміння, відчуженість, взаємну нетолеранцію? Інша річ, що в Канаді та в інших країнах давнього поселення українців існує ціла низка різноманітних організацій українського жіноцтва, що об'єднується здебільшого за релігійним принципом. В цій статті ми маємо на увазі лише відношення між двома течіями українського жіноцтва, — з погляду так би мовити їх часу осідку.

Ті новоприбулі жінки, що щиро хочуть провадити конструкнивну, корисну для всієї української спільноти роботу, завжди мають можливість влитися в уже існуючі організації українського жіноцтва, щоб з одного боку, — ділитися своїми культурно-національними надбаннями, якими так багата нова еміґрація, з другого боку, — знайомитися з місцевими умовами життя, з оточенням, із звичаями тощо.

Всяке відокремлення від життя місцевої української спільноти, а тим більше протиставлення себе їй, — робота деконструктивна, робота, що веде до розбиття і так нечисленних сил та дискредитації української спільноти перед чужинцями. Особливо тепер, коли нашою найпекучішою потребою є показати себе перед світовою політичною опінією як солідну, організовану спільноту, що має своє певне обличчя й знає чого вона прагне, — намагання відокремитися під тим чи іншим претекстом — явище безперечно неґативне.

Час уже забути про всіляке сумної слави партійництво, дрібні угруповання та сварки, що практикувалося на европейському ґрунті та здебільшого зводилося до питань особистої амбіції. У Новому Світі це в гіршому випадкові шкідливе, в кращому — смішне. В цілому ж, засуджено на загибель, бо не має під собою ніякого ґрунту. Про це річево й переконливо (на жаль є й такі, яких треба ще в цьому переконувати), говорить у своїй статті "Українські політичні організації в Америці" М. Вікнянин ("Наше Життя" за червень м. р.).

Зате деяке здивовання й навіть застереження викликає інформативна стаття про заснування "Об'єднання Українських Жінок", поміщена в "Свободі" від 31 травня ц. р. З цієї статті довідуємося, що 12 березня ц. р. в Ню Йорку організовано Ініціятивний Комітет Об'єднання Українських Жінок в Америці. Це був би дуже добрий почин об'єднати розпорошене українське жіноцтво, якби це мало місце не в Америці, а в Новій Зеландії чи в Центральній Африці, де українські жіночі організації ще не засновано. Але в Америці, де існує відомий із своєї широкої та корисної, для українського загалу, роботи, — Союз Українок Америки, що про нього, а також і про СФУЖО, нічого не згадується у вище-названій статті, — такий почин не може не викликати щонайменше здивовання. Кому й з яких причин потрібно відокремлювати в це "об'єднання" новоприбуле до Америки жіноцтво?

Хіба затісні рямки СУА? Припустімо, що й так. Але хіба не можна спільно шукати нових форм роботи, якщо, як каже авторка статті, — робота має бути спрямована до досягнення тої ж самої мети?

Чи не найлегший шлях для нової еміґрації пізнати швидче особливості й спосіб життя англосаксьського світу, при допомозі своїх землячок, що вже знайомі з тим і з другим?

Що ж до впливу на молодь і викорінення з неї почуття меншевартости — то навряд, чи можна з'іґнорувавши матерей (маємо на увазі молодь, народжену вже в Америці), сподіватися успішно повести серед молоді культурно-освітню роботу. Організація дитячих садочків та літніх таборів для дітей — питання дуже важливі й актуальні для новоприбулих матерей, але трудно погодитися з тим, щоб непорозуміння (припустімо!) на цьому ґрунті вже виключали собою можливість дальшої співпраці.

Цей "почин" якось дуже вже нагадує собою інші спроби розбити єдність та співпрацю між членами української спільноти, що ми мали вже, на превеликий жаль, нагоду спостерігати в різних ділянках українського громадського життя, ще з часів таборового партійництва в Німеччині.

З НАГОДИ 25-ЛІТНЬОГО ЮВІЛЕЮ **СОЮЗУ УКРАЇНОК АМЕРИКИ,** СКЛАДАЄМО ПРОВОДУ ТА ВСІМ ЧЛЕНКАМ СУА, — СВОЇ НАЙЩИРІШІ ПОБАЖАННЯ ДАЛЬШОЇ УСПІШНОЇ РОБОТИ СЕРЕД УКРАЇНСЬКОГО ЖІНОЦТВА АМЕРИКИ.

Централька Управа ОУК
та редакція журналу "Жіночий Світ".

ІРИНА НАРІЖНА

ПЕРЕДРАНКОВЕ НЕБО МАТОВЕ
І НІ МІСЯЦЯ, НІ ЗОРІ
І НЕМАЄ ЗНАКІВ, ЩОБ ЗНАТИ
ГОЛУБІНЬ, ГОЛУБІНЬ ВГОРІ . . .

І НЕМАЄ ЗНАКІВ, ЩОБ ВІРИТИ
СВІТ ЖИВЕ, НЕ ЗАСТИГ, НЕ ЗГАС,
ХТОСЬ ТАЄМНИЙ НАДАЛІ МІРИТЬ
НАШ БУДЕННИЙ, ЩОДЕННИЙ ЧАС.

ДЕ Ж БО ТИ, ЩЕ НІКИМ НЕ ЗБАГНЕНИЙ
ПЕРЕДВІЧНО ДОВІЧНИЙ ДУХ?
ОСІНИ МОЮ ДУШУ СПРАГЛУ,
ДАЙ ВІДЧУТИ ТВОЄ: ІДУ!

І НАРАЗ . . . НЕБО ВСЕ РОЗСВІЧЕНЕ,
БОЖА ЛАСКА, ЧИ БОЖИЙ ГНІВ?
СПАЛАХНУЛИ ЖЕРТОВНІ СВІЧІ, —
ЗОЛОТАВИХ ТОПІЛЬ ВОГНІ!

Січень, 1950 р.

КАТЕРИНА АНТОНОВИЧ

ЗІНАЇДА МІРНА - Й УКРАЇНСЬКИЙ ЖІНОЧИЙ СОЮЗ У ПРАЗІ

1 квітня ц. р. одійшла від нас Зінаїда Васильовна Мірна... Все її життя на еміґрації, з 1924 р. у Празі, було присвячено українським справам. Вона була незмінним головою У. Ж. С. — до самого закриття його німцями в 1945 р. Двадцять один рік відданої праці було присвячено У. Ж. С.! Як голова Союзу вона була в постійних зносинах із Жіночими Організаціями Галичини, США, Канади, дописувала до різних українських часописів у громадських справах, була постійним членом Міжнародньої Жіночої Організації.

Розвиток У. Ж. С. в Празі сильно забов'язаний своїй голові З. В. Мірній, що мала не аби-які організаторські здібності, вміла зібрати навколо себе жінок, які щиро віддавали свій час і працю українським справам. У члени У. Ж. С. могла вступити кожна українка. Нас не питали до якої партії чи організації належимо. І в голову нікому не приходило запитати, — до якої релігії чи церкви хто належить. Союз розвивався, организовувалися окремі комісії, що обслуговували окремі ділянки роботи Союзу. На зборах Управи завжди головувала Зінаїда Мірна. Вона добре вміла головувати, спокійно вести збори, без зайвих розмов і сперечань. Після офіційної частини влаштовували товариський чай. По ініціятиві М. Ю. Мартос була організована українська їдальня, де спеціяльно готували українські страви. Початки були дуже тяжкі, членки У. Ж. С. працюючи цілими днями в їдальні нічого за це не отримували, але дуже скоро, завдяки енерґії членок комісії справи пішли добре, з маленького, тісного мешкання, їдальня переїхала до великого помешкання і стала центром, де можна було побачитися із своїми людьми, де можна було улаштовувати збори тощо. Їдальня стала центром, що об'єднувала українське громадянство. Робота розвивалася, вже можна було оплачувати працьовниць, — та війна все це знищила...

Крім їдальні організувалася й бібліотечна комісія, по ініціятиві К. Антонович та Л. Садовської. Грошей для купівлі книжок не було й ми зверталися до українського громадянства за пожертвами книжок для нашої бібліотеки. Приватні особи та українські установи, — Український Університет у Празі, Технічно-Господарська Академія в Подебрадах, — охоче жертвували книжки та свої нові видання, — в скорому часі бібліотека виросла й мала вже своє коло читачів, що користувалися українськими книжками.

Головою Комісії Українських Народніх Вишивок була п. М. Стешко. Членки цієї комісії робили прекрасні українські вишивки: гладдю й вирізуванням і занизуванням і церковним швом. Часто організовувалися виставки українських народніх вишивок, напр. у Чикаґо, в Парижі... Вишивки добре розкуповувалися і це давало нам значну підтримку в бідному, еміґрантському житті.

З великим успіхом пройшла виставка вишивок у Пільзені (Чехія), що була частиною загально-чеської виставки. Для організації цієї репрезентативної виставки були делеґовані членки У. Ж. С., — п. К. Антонович та п. М. Мартос. На виставці були представлені, крім українських вишивок, і дерев'яні художні вироби, рисунки костюмів, одіж. Ми змогли виставити три фіґури, вдягнуті в чернигівський, полтавський та буковинський одяги. Наш павільйон користався великим успіхом, а українські народні вироби викликали здивовання і захоплення серед публіки. За цю виставку У. Ж. С. дістав диплом і подяку від чеського уряду.

Нераз ми робили подібні виставки у Празі, Подебрадах, всюди старалися показати українські культурні та мистецькі досягнення...

Також працювала ще комісія рефератів й доповідей під головуванням п. Л. Садовської, де робили реферати на культурні теми, чи хтось із жінок, чи запрошували професорів Українського Університету.

Велику роботу розгорнув Допомоговий Комітет, де була головою п. Мірна: видавали з їдальні безкоштовні обіди для студентів і студенток, збирали одяг та взуття для бідніших жінок із дітьми, видавали їм і грошові допомоги. Також присилали нам для цих цілей допомогові пакунки — з США, з Канади... Часто ми влаштовували вечірки, з концертами, танцями й буфетом, що також давали нам можливість підтримувати потребуючих. Ці вечірки користувалися великим успіхом серед українського й чеського громадянства.

Коли під час війни німці зачинили У.Ж.С., — ми продовжували нашу працю нелеґально. Збиралися найчастіше в З. Мірної, на Ходській 22... По відступі німців, прийшли совєтські війська. Почався розгром усіх українських установ, зокрема Українського Університету. Вивезли дуже цінні бібліотеки Університету й Технічно-Господарського Інституту, наступив загальний переляк, по-українські боялися й слово сказати. Помешкання З. Мірної лишилося, не дивлючися на це, центром, де ми бачилися й могли провадити хоч будьяку допомогову акцію. Це якраз був той час, коли США та Канада, довідавшися про тяжкий матеріяльний стан еміґрації, що лишилася в Чехії, — присилали посилки з харчами й одягом, присилали й організації і приватні

люди, навіть часто й не українці. Нас це дуже підтримувало й матеріяльно й морально, ми вже не почували себе такими одірваними від світу, такими нікому непотрібними... В першу чергу ми ділили ці посилки між жінками, чоловіків яких Совєти вивезли й вони лишилися з дітьми на призволяще.

З приходом большевиків дуже погіршав стан здоров'я п. Мірної, почалися обшуки, арешти, вивози... І З. Мірну викликали й допитували кілька разів, це на неї не могло не вплинути... Відійшли совєтські війська, прийшла чеська поліція. Приходили по ночах, до самого ранку обшукували помешкання, шукали паперів...

В ці часи, коли всі боялися, — Зінаїда Васильовна мала багато горожанської мужности й коли треба було робити українську справу, вона без страху виступала й робила.

З 1937 р. вона була членом Управи та скарбником Музею Визвольної Боротьби України. Після збомбардування Музею, 14 лютого 1945 р. — всі часописи, всю кореспонденцію вона отримувала на свою приватню адресу, в той час, як ніхто на це не погоджувався, бо це було небезпечно. Коли її попереджували про небезпеку, вона казала: "я вже стара й сама, як щось і станеться, — а умирати ж колись треба".

Коли я виїздила з Праги, в червні 1949 р., я зайшла до неї попрощатися. Вона була вже поважно хвора й лежала в клініці.

"Поїдете до Америки, свобідної країни, розкажіть там, як ми живемо", — сказала вона, "І прохайте не забувати про нас, скільки тут є ще українських жінок, що потребують допомоги"...

Двадцять п'ять років ми були співробітницями з З. В. Мірною... так сумно було отримати звістку про її смерть. Так сумно, що одійшла від нас така енергійна, така працьовита й така гарна жінка...

Вона любила Україну й працювала все життя для неї й так хочеться, щоб таких відданих справі жінок було б більше, — може б тоді й доля України була б інша.

Хай буде їй легка, хоч і чужа, земля!

УКРАЇНСЬКИЙ ЖІНОЧИЙ СОЮЗ В ПРАЗІ (НЕ ПОВНИЙ СКЛАД), 1935 РІК

Зліва направо — 1-ий ряд, сидять: п. п. Л. Чередієва, † М. Мартос, М. Стешко, † З. Мірна, А. Бич, В. Вітвицька; 2-гий ряд, стоять: п. п. † М. Ревізірська, † М. Шіянова, А. Лащенко, А. Гайдовська, К. Антонович, К. Сапіцька, Л. Садовська, † О. Слюсаренко, О. Івасюк; 3-ій ряд: п. п. † Н. Козицька, В. Захвалинська, О. Романченко, † Н. Сіпко, З. Плітас, С. Нагірна.

МАРІЯ Ю-ИЧ

РУХЛИВА ОРГАНІЗОВАНА ГРА НА ЛІТНЬОМУ МАЙДАНЧИКУ

Пригріло весняне сонце й наша дітвора висипала з закурених, тісних приміщень на свіже повітря. Сміх, галас, метушня. Хто з нас не пам'ятає, скільки радости приносять різні гри на свіжому повітрі, які виникають часто з ініціятиви самих дітей: тут і "Квач" і "Горюдуб" і "Хованка" й багато інших. А що вже до ігор із м'ячем, то вони завжди були найулюбленішими в дітей різного віку. Важко уявити собі школяра, який не мріяв би про власний "футбол" (так діти часто звуть великий м'яч). Із якою радістю оточує малеча того "щасливця", що урочисто крокує із великим м'ячем у руках, потягши за собою весь цей гурт на майданчик.

І не дивно, бо з м'ячем пов'язаний цілий ряд найцікавіших ігор, які з лихвою задавольняють органічну потребу рухатися, властиву дітям.

Як часто дорослі, забуваючи про своє дитинство, не розуміють цієї цілком природньої потреби! Як часто доводиться чути вигуки:"І що це за діти непосидючі! Такі великі, а стрибають, бігають і галасують ще, — цілий день! І доки це буде!" Часом доводиться тій чи іншій дитині й ляпаса одержати від невміру дражливого дорослого.

Звичайно, ні одному дорослому не прийде на думку підстрибуючи вибігти з залі після якогось засідання, як то роблять діти, вибігаючи після лекцій із кляси, або виявляти надлишки своєї енергії в біганні, боротьбі та радісних вигуках. В дитячі ж роки така життєрадісна поведінка є ознакою здоров'я, нормального розвитку.

Яке жалюгідне враження справляє анемічна дитина, що повільно рухається шкільним коридором, яку не тягне до рухливих забав, від якої не чуєш безпосередньо радісних вигуків, веселого сміху! І обов'язком педагога є після консультації з лікарем втягнути таку дитину в коло дитячих ігор, руханок і тим сприяти підвищенню життєвого тонуса в неї.

Звичайно тут говорено про нормальний вияв дитячої енерґії, а не дитячу розгнузданість, коли розбещена дитина не знає вже міри й переходить межі. Але і дорослі теж часто переходять їх і, часом, карають дітей лише за те, що вони, маючи свої, властиві їм потреби, інтереси, — задовольняють їх в спосіб, невластивий дорослим. Заважаючи на кожнім кроці старшим, дратуючи їх своєю рухливістю — діти в свою чергу почувають незадоволення від перебування між дорослими. У них виникає непереможне бажання втекти подалі від людей, що їх не розуміють. Їх тягне у відповідне середовище собі подібних, що мають й ті ж інтереси, своє власне життя, повне таких цікавих несподіванок, вражінь та можливостей, де вільно можна бігати, де за радісні вигуки ніхто не покарає.

І батьки разом із педагогами мусять піти на зустріч дітворі й організувати для дітей літні майданчики, клюби та оселі, в яких вони зможуть задовольнити свої дитячі потреби.

Але не досить того, що дитина грається. Необхідно цю непереможну, біологічну цілком, потребу в рухах, грі, направляти в певне русло, щоб забезпечити **всебічний** розвиток дитини. Захопившись тією або іншою грою, діти можуть довгий час гратися, часом навіть до втоми. Але не треба забувати, що багато є ігор, які однобічно впливають на фізичний розвиток дитини й тому необхідно додати до них ігри, які б мали доповняючі рухи.

Отже, само собою виникає питання про виділення місця для дитячих ігор — дитячого майданчика, де діти могли цікаво та корисно провадити час під керівництвом люблячого дітей досвідченого педагога, що розумів би їх потреби й скеровував би їх енерґію у відповідне русло. Для дитячого майданчика треба виділити сухе, сонячне місце, де було б багато зелені та дерев. Для організування рухливих ігор, мусить бути відокремлена спеціяльна, добре утрамбована, вкрита травою або піском площа.

Не розглядаючи зараз всіх можливих розділів роботи педагога з дітьми на літньому майданчику — зупинимось на питаннях важливости рухливих організованих ігор для дітей, їх оздоровчого та виховного значення.

Найціннішим моментом рухливих ігор для розвитку дитини є те, що задовольняючи велику потребу в рухах, планомірно та всебічно розвиваючи дитину — рухлива гра тісно зв'язана у дітей із почуттям радости та задоволення, що в свою чергу збільшує ефектовність впливу рухів на розвиток дитини.

Оздоровче і виховне значення організованих рухливих ігор — величезне. Переважна більшість із них пов'язана з біганням, скоками, присіданням, киданням та іншими природніми рухами, що розвивають серце, легені, збільшують кровобіг, укріплюють кістком'язовий апарат, нервову систему та підвищують діяльність всього організму. Під час рухів, пов'язаних із грою, весь організм дитини інтенсивно працює і то в радісному оточенні товаришів, об'єднаних однією потре-

НАШІ СУ

ІРЕНА ТУРКЕВИЧ-МАРТИНЕЦЬ

Наша оперова співачка, п. Ірена Туркевич-Мартинець отримала перше музичне виховання уріднім домі, що був осередком галицького музичного життя. Тут були широко відкриті двері для представників нашого музичного світу, які мали до розпорядимости найбільшу в Галичині музичну бібліотеку, тут обговорювано події музичного світу, демонстровано музичні твори, пляновано мистецькі виступи й вистави, тут зародилася ідея не одного музичного твору. А втім це й не дивно, бо всі до одного члени родини Туркевичів були музично непересічно обдаровані й кожний із них мав якийсь музичний фах. Мати, пані Софія, з дому Кормош, відома піяністка, що концертувала з нашою світової слави співачкою Саломеєю Крушельницькою. Батько, о. Іван Туркевич, не тільки знавець церковної та світської музики, але й дириґент катедрального хору церкви св. Юра у Львові. Бажанням батьків було, щоб кожна їхня дитина опанувала два музичні інструменти. Але син Лев, що обдарований т. зв. абсолютним слухом, далеко перейшов це бажання, бо грає майже на всіх інструментах і в дуже молодому віці вибився на дириґента хорів, а далі на дириґента опери; проф. Лев Туркевич і на скитальщині з своїм хором "Ватра" здобув велику популярність в різних европейських країнах. Відомий він також і канадійському громадянству. Другий брат пані Ірени, — Зенон — скрипач. Одна сестра, Степанія Лук'янович, доктор музики й композиторка. Друга Лідія — колоратурне сопрано (по одруженні музичну кар'єру змінила на наукову), а пані Ірена — ліричне сопрано.

Кружляв анекдот, що в родині Туркевичів, — діти ще в колисках поправляли своїх няньок при співі колисанок, мовляв, не в цій тонації співаєш. Анекдот не дуже то далеко відбіг від дійсности. П. Ірена вперше виступила на сцені, в квартеті, на концерті в Заліщиках, маючи 4 роки. Також як дитина співала в церковнім хорі, а від 14-ти років виступала як солістка в катедральнім хорі. Ще цікавіше, що оперовий дебют мала вже на 16-ім році життя, — на сцені у Львові, в ролі Маженки в опері Сметани "Продана наречена".

Музичне виховання, що вона одержала вдома, п. Ірена поширювала студіями співу в проф. Флям-Пломінського та проф. Зареми у Львові, а далі у Високій Музичній Школі в Берліні, у проф. Вайсенборна.

Одначе не тільки її школа, але й рідка краска-темр її голосу відкрили їй оперову сцену в такому молодому віці. За ролею Маженки в опері "Продана Наречена" пішли ролі Зорики в "Циганському коханні", Гальки в опері Монюшки "Галька", Настусі в маловідомій українській опері "Пан сотник" Кохаченка, панночки з трояндою в "Нюктюрні" Лисенка, Катерини в опері "Катерина", а далі на сцені міського театру у Львові, — Марцерини в опері "Фіделіо", Марґарети у "Фавсті" Ґуно, Антонії в "Оповіданнях Гофмана", Тетьяни в "Євґеній Онєґін" Чайковського, Мікаели в "Кармен" Бізе, Мімі в "Богемі" та інших. Крім цього, артистка виступає в численних концертах, бере участь як солістка в хорі "Боян", а потім в турне по Галичині, як солістка хору "Сурма" та співає в радіо.

Якось один із шваґрів п. Ірени висловився так: "панни Туркевичівни мали зелено в голові, бо всі повиходили заміж з любови. "Зелена краска" п. Ірени, очевидно, була особливо яскрава, бо вона в розквіті своєї музичної кар'єри вийшла заміж не тільки з любови, але й за — революціонера-підпільника, найближчого співпрацівника полк. Є. Коновальця, члена Начальної Команди УВО та одного

(Продовження на стор. 10)

ЧАСНИЦІ

ОЛЕНКА ҐЕРДАН-ЗАКЛИНСЬКА

Гуцульщина — батьківщина Оленки Ґердан, — відбилася яскраво в її творчості. Ґердан — так називається майстерно виплетена стьожка з дрібних намистинок, що гуцулки з Верховини одягали, як прикрасу на шию. Й Оленка обрала собі мистецьке псевдо — Ґердан й поклала цим словом на свою постать тавро, яким вона гордиться. Гуцульщина дала їй життя, душу, стремління й ціль.

І хто б подумав із тих глядачів, з маленькага містечка на Закарпатті, що ця дівчинка, яка так легко виводить дрібушечки на сцені, стане блискучою танцюристкою, розгорне крила на широкий світ. Без відповідної ритмічної і музичної школи, без впливу фахівця балетмайстра, Оленка вже тоді відчувала потяг до танку й брала участь в багатьох дитячих виставах та концертах. І вже тоді Оленка запримічувала й всмоктувала в себе характерні риси етнографії Закарпаття, щоб потім, пізніше, виливати їх у своїх танках.

Доля завела Оленку до Праги в українську гімназію, де життя її набрало розмаху. Літературні ранки, вечори, імпрези гімназії та української громади, міжнародні пластові з'їзди не обходилися без участи Оленки.

Коли гімназія переїхала до Ржевниць біля Праги, учні мешкали в інтернатах. В ті часи не було прийнято, щоб учні відвідували школу танків. Під проводом заавансованої учениці витворився таємний балетний гурток, в якому Оленка здобула першу освіту. Лекції відбувалися серед природи, — в лісі, на безлюдді. Нарешті, старанням Батьківського Комітету, спроваджено фахівця балетмайстра й наука продовжувалася за кращих умов, принаймні вже в приміщенні. Ці лекції залюбки відвідував Олесь. Він звернув увагу на Оленку й обіцяв її написати лібретто для балету, де Оленка мала б головну ролю.

В цей час сталися дві визначні події в житті Оленки: поїздка до Подебрад на концерт і — перший сольовий виступ на запрошення чехів. Знимка з того вечора була достатньою причиною, що батьки перевели Оленку до гімназії в Перемишлі, щоб припинити "дитячі нереальні мрії", себто її непереможне бажання стати танцюристкою. Але це нічого не помогло. Хоч фахового балетного вишколу не було, але зате вона мала лекції музики на фортеп'яно. Музика — невідлучний супровідник танку, ще більше підсилила Оленчині "дитячі мрії". І тут шкільні імпрези прикрашувалися Оленчиними танками. Аж по закінченні гімназії батьки вже більше не спиняли її у виборі фаху.

При психотехнічній перевірці спрямовано Оленку на відділ музики й ритміки до Музичного Інституту ім. М. Лисенка у Львові. Ритміки Далькроза вчила пані Оксана Федак-Дрогомирецька. Рівночасно, за порадою пані Пастернак, Оленка записалася до єдиної на цілу Польщу "Школи мистецького танку" методою модерного напрямку Мері Віґман, під мистецьким проводом М. Броневської. Великий програм предметів — методика, педагогіка, імпровізація, композиція, історія танку і т. д. — поширила Оленчині знання. Вона черпала з тої школи, мов з глибокої криниці й не падала духом, коли була змушена ще крім того, важко заробляти на високу оплату науки.

Під час навчання Оленка дала цілий ряд виступів. У дебюті українських танцюристок на запрошення Товариства "Українська Захоронка" Оленка мала незвичайний успіх. Ентузіязм публіки, що по кілька разів викликала Оленку на сцену, був для неї самої несподіванкою. Виступ в опері "Ноктюрн" й сольо-

(Закінчення на стор. 15)

ІРЕНА ТУРКЕВИЧ-МАРТИНЕЦЬ

(Продовження зі стор. 8)

з основників ОУН, — інж. В. Мартинця, що ним, в тому часі, цікавилися міністерства внутрішніх і зовнішніх справ, розвідки ґенштабів і поліції держав-окупантів наших земель та їхніх союзників. Це враз із потребою часто міняти місця осідку, а то й конспіруватися, означало для п. Ірени на ділі припинення дальшої сценічної кар'єри.

Пані Ірена пішла на це, хоч, можливо, мала надію, що чорт не такий страшний, як його малюють. Але чорт показався страшнішим, ніж намальований. Бо за винятком кількох спорадичних концертів, про постійні виступи на сцені й мови бути не могло. По двох роках подружнього щастя чоловіка її заарештовано, і хоч по якомусь часі вдалося йому звільнитися з чеської тюрми, наступного року — після атентату на мін. Пєрацького — прийшов демарш польської влади з жаданням видати його Польщі... втеча до Австрії, гончі листи, дальша втеча до Франції і тут сім років конспіративного життя під постійною загрозою. Лише кілька осіб із найближчого оточення її чоловіка знали про побут Мартинців у Парижі й дуже рідко, в ряди-годи відвідували їх. А поза тим,-- сім повних років не тільки без виступів на сцені, але й без можливости піти на український концерт чи виставу, до церкви чи

до українського товариства, навіть без прямого листовного зв'язку з родиною. Хоч не нарікала, але дуже тяжко переживала цей час п. Ірена. Тим більше, що тоді довідалася про смерть її любого батька у Львові. Єдиною її розрадою була дитина, що її — не дивлячись на повне відмежовання від українців, — виховала на українця, та ще й навчила читати й писати українською мовою. А коли по розвалі Польщі пані Ірена вернулася з чоловіком і сином на рідну землю, то ступивши на неї, цілувала її...

В 1941 р. п. Ірена знов на сцені, — на сцені львівського українського оперового театру, що його музичним керівником був її брат, Лев. Цим разом вона примадонна — перше ліричне сопрано: головна роля в "Мадам Батерфляй" Пучіні, Нурі в "Низинах" Д. Альбурта, Віолетти в "Травіяті" Верді та інші. Вона неперевершена як Мікаела в "Кармен" Бізе, що в ній виступала десятки разів. Ось що писали **"Львівські Вісті"** з 21. III. 1942. з приводу прим'єри "Кармен":

"А оце антипода Кармени — Мікаела. Годі було вже про кращу обсаду тієї, одної з найтрудніших роль усієї обігової оперної літератури, як саме особою, що вже від ряду літ находила в оцій ролі своє найкраще поле до виказання своїх співочо-акторських цінностів. Такою "заліжною" Мікаелею, гарно запам'ятаною у всіх бувальців Львівської Опери, є саме п. І. Туркевич-Мартинцева. Почавши від першої сцени перед караулом, через славний дует із Доном Хозе про матір, аж до кульмінаційної точки, до Ес-дур арії третьої дії, — всюди ми з великою приємністю пізнали оцю давню, улюблену нашу Мікаелу. Годі про більше пречистий доказ задавненої симпатії в публики, як той гураґан оплесків, що зірвався на залі, ледве співачка скінчила останню ноту оціеї своєї головної арії, дарма, що в цьому моменті якраз вальторни інтонували свою поетичну, піяніссімову фразу".

А щодо дебюту п. Ірени як колоратурного сопрано в новій для неї ролі Віолетти в "Травіяті", то музичний критик д-р Борис Кудрик в "Львівських Вістях" з 19. лютого 1943 року писав:

"Отже говорю про нову Віолетту. П. Туркевич-Мартинцева, що в довоєнних часах нераз на концертній естраді, ба теж і на дошках тої самої таки сцени (напр. консерваторійній постановці "Фіделія" Бетовена спочатку 1930-их рр.) показала цінні голосові й загально музичні прикмети та виробила собі в рядах нашої музикальної публіки гарне ім'я — цим разом узяла на себе зовсім нелегке завдання. Голос по своїй вдачі радше драматичний, чим колоратурний. Та виявив він навіть і тут правдиву, дійсно Туркевичівську музикальність . . . Вокальне виконання було ще теж підкріплене глибокою пережитою акторською грою, головно в трагічних місцях, а вінцем цілої партії була остання дія зі смертю Віолетти — дія, що її можна б назвати сценічним ноктюрном — стільки тут глибокого ліризму. В історії співочої кар'єри нашої симпатичної артистки оцей деб'ют таки лишиться одною з гарних картин, одним з етапів, що поведуть її побі-

(Закінчення на стор. 16)

ВЕСНЯНИЙ ПРОМІНЬ

ДЛЯ НАШИХ ДІТЕЙ

Любі діти!

Дуже хочеться мені розказати Вам одну пригоду, яка сталася оце зовсім недавно.

Я мешкаю у місці Вінніпеґу. Може Вам відомо, що цього року тут літо почалося дуже пізно, і навіть тепер є досить холодно. І от, одного ранку мій синок знайшов одне пташеня, яке ще не вміло літати. Воно тільки вимахувало крильцями, підлітало потрошки, а його батьки, тато й мама, літали над ним і розпучливо цвірінькали. Мойому синочку дуже шкода зробилося пташенятка, він його підняв і заніс до нашого ґаражу. Посадив його у коробку, прикрив зверху сіткою, а сам пішов шукати для нього хробачки. Але тим часом тато й мама відшукали пташенятко тут і почали йому носити їсти. Кожного ранку мій синок учить пташенятко літати, щоб воно могло саме полетіти до свого гніздечка, а батьки його сидять на ґаражі і дивляться, як мале вже краще розгортає крильцята. Вони певно дуже тішаться, що нарешті їхня дитина буде скоро разом з ними жити і не прийдеться їм турбуватися.

Подумала я собі, що часто і Ви, любі дітки, вибіжите з хати, і бавлючись, забудете, що Вам треба йти додому, а Ваші тато й мама шукають Вас скрізь, думають, що Ви десь загубилися. Тому завжди думайте, що Вам треба бути начас дома, не зробіть так, як пташенятко, яке не вміло літати й вискочило з гніздечка. Добре, що його кіт не з'їв, або пес не загриз, а знайшов його мій синочок і врятував його. Як би журилися Ваші тато й мама, коли б Ви так забігли, що й додому потім не змогли повернутися?

Ваша редакторка.

Водяничок

(Любі діти, подаємо Вам тут уривок із незакінченої казки О. Олеся, яку він почав писати перед своєю смертю. Щоб Ви краще зрозуміли цей вірш, переказуємо коротко зміст початку його.

Рибалка Іван, ловлючи рибу, знайшов на березі дитину, яка була дуже подібна до жаби. Це був маленький Водяничок. Іван дуже полюбив Водяничка і хотів його собі залишити, але його жінка Калина страшно розсердилася на нього й не дозволила. Іван заніс Водяничка до доброї бабусі, яка дуже зраділа й залишила собі його. Водяничок ріс і не боявся ні бабусі, ні Івана. Навпаки, він дуже любив Івана й помагав йому ловити рибу. Одного ранку вони обоє пішли над річку, як звичайно вудити рибу).

Ячать десь білі лебеді.
Качки знялися з шумом, з криком,
Рибки виблискують в воді, —
Здається світ ясним, великим.

Сидять обидва рибалки,
Ніхто і слова не промовить . . .
Ось-ось короткий рух руки, —
Хтось підсікне з них і уловить.

І враз, хтось буйний очерет
На право й ліво розгортає,
Пускає бульби наперед
І сам нарешті випливає.

Зелений в рясці, в кушірі,*
З волоссям наче осокою,
З очима наче лихтарі,
По самий пояс з бородою

Поволі виліз водяник
І на рибалок пильно глянув.
Іван до всього уже звик,
Та тут і він, — білів і в'янув.

Лише маленьке "Жабеня"
Спокійно з вудкою сиділо,
Неначе бачило що-дня
Водяника, коли вудило.

— Так ти живий, правнучку мій.
А я кістки твої шукаю
На дні, в вирах, в траві густій,
Сомам та ракам допікаю ...

Я думав раки чи соми
Тебе давно, давно вже з'їли ...
Або поцілили громи,
Чи хвилі в ту ніч десь поділи.

А ти на березі сидиш,
(Та ще й з людиною!) і вудиш ...
Ану, вставай, та в річку — "киш"!
І так, здається битий будеш!

Чому раніше не прийшов,
Як тільки ти навчивсь ходити?
Хіба не звала тебе кров
З ріднею разом в річці жити?! —

Дивилось мовчки "Жабеня",
Чи може що сказать не знало,
У край схвильоване із пня
Вставало враз, то знов сідало.

З нещастя визволив Іван ...
Він вже отямився доволі
І, гордо випроставши стан,
Спитав поважно і поволі:

— А ви хто будете такий?
І чом до хлопця ви пристали?
Дивіться, пане, щоб боки
У вас, бува, не затріщали!

Дитину цю я сам знайшов
І не віддам її нікому,
Хоч би пролив і власну кров,
Аби спасти життя малому. —

— Казав я їй, попереджав, —
Промовив Водяник похмуро,
— Привісь колиску до купав,
Щоб не зірвали хвилі в бурю ...

Віддай! Дитина не твоя!
Вона в селі у вас загине ... —
— Я не віддам! ... Сказав вже я,
Та і хлоп'я мене не кине!

До кого хочеш ти іти? —
Спитав Іван у "Жабеняти" —
Не завагалось простягти
Воно до Івана рученята.

Розлютувався Водяник,
Аж налилися кров'ю очі ...
Щось буркнув він і нагло зник,
Вода по ньому лиш булькоче.

Повіяв вітер. Хвилі враз
Об берег з шумом битись стали,
Нежданно буря піднялась
І чорні хмари позвисали.

— Додому йдем! — сказав Іван
І наспіх став вудки в'язати.
— Це мабуть мститься дідуган,
Що не хотів тебе віддати! —

О. ОЛЕСЬ

(Іван з Водяничком пробираються щасливо додому, хоч Водяник робить їм різні перешкоди: підсилає жаб і вужів, щоб ті забрали дитину.)

---

*) ряска — це дрібна водяна рослина, яка плаває по поверхні води.
кушір — це довга водяна трава, яка чіпляється за різні предмети.

Чому котик та пес ворогують

Давно-давно, над берегом річки жив собі чоловік із жінкою в похилій хатці. Вони були дуже бідні, такі бідні, що крім котика, який ловив мишей, та пса, який стеріг хатку, в них не було нічого.

Одного дня чоловік найшов на дорозі поржавілий перстень. Він його приніс додому, та, не знаючи, що це за скарб, кинув його десь на запорошену полицю. Й від того дня чоловік із жінкою богатіли й богатіли. Аж тоді вони догадалися, що той перстень — це великий скарб.

— Тепер, сказала жінка, — ми мусимо берегти наш перстень. Тільки куди його сховати?

Вони найшли малу дерв'яну скриньку, поклали туди перстень і замкнули її. А скриньку повісили за шнурочок над столом.

Так вони жили довго, щасливі та багаті.

Аж одного дня злодій, який мешкав на другому боці ріки, украв скриньку, а з нею і перстень. Від того дня чоловік з жінкою все ставали бідніші та бідніші. Котик та пес теж відчували біду своїх господарів, бо замість м'яса й смаженої рибки, діставали тільки сухий риж.

— Мусимо якось помогти нашим господарям, сказав одного разу пес.

— Певно, що так. Нам треба відібрати від злодія перстень та принести його господарям назад — сказав котик.

— То не шкодить, — відповів пес. — Ти тільки вилізь мені на спину, а я тебе перенесу на другий беріг.

Так вони й зробили. Котик сів на спину песика і вони переплили річку. Хату злодія найшли дуже легко, так само легко знайшли дерев'яну скриньку з перстнем.

Тільки як видобути перстень із скриньки?

— Ти мусиш зловити мишку, — сказав пес до котика, — і ми її примусимо прогризти дірку в скриньці.

Котик зловив мишку, й мишка почала прогризати дірку. Коли вже дірка була велика, перстень легко випав на підлогу.

— А тепер поспішаймо додому! — радісно вигукнули пес та котик.

Котик взяв перстень в зуби, виліз знову на спину пса, і вони скоренько поплили через річку. Як тільки вони дісталися до берега, котик бігом через плоти, огорожі та додому.

Чи треба вам оповідати, які втішені були чоловік із жінкою, коли вони знову побачили свій улюблений перстень? Вони гаряче обіймали котика! І від тої хвилини поводилися з ним дуже добре, неначе з власною дитиною.

Незадовго прибіг і пес. Він мусів всі перешкоди, які котик перескакував та перелазив, оббігати. Тому він і спізнився. Та який же він був брудний та мокрий! Коли господарі його побачили, давай його бити.

А котик сидів собі в той час на маленькій подушці коло печі й ні словом не згадав про те, що, як би не пес, то скарб ніколи не попав би вдруге в руки чоловіка й жінки.

Чи ви догадуєтеся тепер, чому то пес гарчить так злісно на котика, як тільки його побачить?

(З китайського)

Леся Бризгун.

ВІТЕР

На призьбі, коло хатки, сиділи собі дід та баба й журилися:

— Чому житечко не зеленіє?

— Чому хмарки нема?

— Чому дощик не падає?

— Чому землиця сохне й чорніє?

А Вітер саме між лопухами метушився. За мушкою ганявся і підслухав.

— Не журіться, діду й бабо. Ось хмарка прилине, дощик випаде, ваше житечко зазеленіє.

І метнувся на шлях. Лиш курява піднялася за ним клубками. Біжить, Вітер біжить, в небо заглядає, хмарки шукає. А небо чисте — синє. Лиш сонце світить — пригріває.

Біжить вітер, біжить. Вибіг на луки, трава шумить. Квіти додолу нахиляються. Вітер не зважає. В небо дивиться, хмарки шукає. Непомітив Вітер, як зачепився і впав. Впав носом просто в ямку. А там жук.

— У-убю-у-у! — кричить жук.

Схопився вітер, перелякався.

— Скажи, чи не бачив ти де хмарки? — питає.

— Убю-у-у-у! — сердиться жук, аж ногами тупотить.

Вітер зблід, затрусився, обернувся й втік. Побіг луками, аж трава сколихнулася. До гаю забіг. Дерева шумлять — нагинаються, гілки тріщать — гойдаються. Листочки, мов в осени, літають, крутяться й опадають на мох.

Вітер не зважає. За хмаркою біжить, хмароньку шукає.

І не помітив, як попав у тенета. Смикнув раз, смикнув другий. Зовсім заплутався. Аж павук з під листка:

— Ха-ха-ха!

Вітер просить, Вітер молить:

— Пусти мене на волю.

— Ха-ха-ха! — глузує павук.

— Я хмарку шукаю, часу не маю. Дідове й бабине житечко сохне, дощику просить...

— Ха-ха-ха! — регоче павук, аж за боки хапається.

Аж тут ворона прилетіла. Ворона чорна й велика. Павука прогнала, тенета порвала, Вітра врятувала.

Низько клониться Вітер:

— Спасибі, вороно, а то я би зовсім пропав.

Ворона поважно головою похитала:

— Кра! Кра! Біжи здоров, та не попадися знов.

Полинув Вітер далі. Лиш свитка лопотить за ним.

За гаєм на узлісі — хмаронька. Біла й пухнаста на сонечку купається. Хмарка біла, золотиста.

Вітер аж підскочив з втіхи. Аж засміявся. Хмарку схопив та під полу. Заховав щільно і чим дуж побіг на дідове й бабине поле.

Випустив хмарку. Полинула вона біла та пушиста. Випав густий дощик і житечко зазеленіло, зашуміло...

А Вітер сів на межі відпочивати.

Чи на довго?

Оленка

О. Олесь.

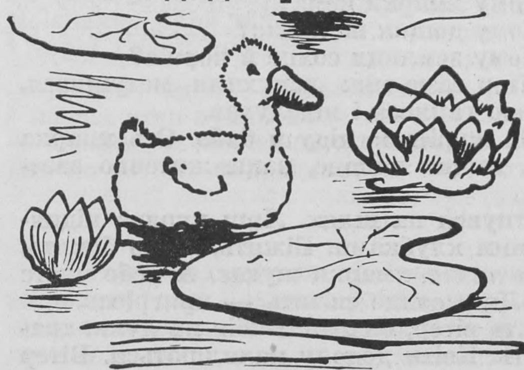
КАЧЕЧКА

Ой, качечко, поведи
Каченяток до води.
Хай рясочки покоштують,
Хай рибкою попасують.
Ой, качечко, поведи.

Як лисичка прибіжить,
Загавкає, заскавчить,
Застукає ніженьками,
Заклацає зубоньками,
Як лисичка прибіжить . . .

Ой, качечко, не йди
На пісочок із води,
Щоб лисичка не піймала,
Каченяток не забрала,
Ой на беріг не йди!

Хай ніженьки тупотять,
Хай зубоньки цокотять!
Як виростуть каченята,
Піднімуться на крилята,
Та й додому полетять.

ОЛЕНКА ҐЕРДАН-ЗАКЛИНСЬКА

(Закінчення зі стор. 9)

ві танки на концерті в користь "Вдів і сиріт" увінчаються також великим успіхом.

Нарешті, по трьох роках впертої праці над собою, Оленка дістає диплом і виїжджає на однорічне турне з групою мистецького танку М. Броневської, а після того бере активну участь в школі ритміки О. Дрогомирецької.

Окрім танку, Оленка не занедбує громадську діяльність. В пресі часто можна зустрітися із її статтями про етнографію, ритмічні вправи і навіть в дитячих журналах зустрічаємо її описи різних танків. Її дві доповіді, що було передано по радіо, про українські танки та їх ритміку були дуже цікаво розроблені. Оригінальний клич тодішнього українського мистецького світу — "українізувати балі та забави" — захопив також Оленку. Доручено Оленці скласти репрезентативний балевий танок українського характеру. Спеціяльно скликана комісія дала йому назву "Веселка", що українська преса й затвердила.

Особливу увагу Оленка присвячує дітям. Дістає запрошення до багатьох шкіл і дитячих садків, щоб там сформувати дитячий балет. Цілий ряд танкових композицій, майстерно розроблених і вміло поданих дітям, з яких головніші є: "У світі казки", "Морозенко", "На провесні", "Балет квітів", здобувають величезну прихильність у батьків й широкого громадянства. А дитячий балет "Танок сніжинок" був навіть сфільмований разом із артистом Рубчаком у ролі Св. Миколая.

Дуже цікаві були групові постановки з заавансованими учнями танку: "Єдність", "Цикль гагілок", балети до опери "Євгеній Онеґін" та до драми "Безталанна", "Аркан", "Коломийка", "Метелиця", "Лемківське весілля", до якого Оленка придбала матеріяли, виїжджаючи на Лемківщину з доручення Наукового Товариства ім. Шевченка у Львові, щоб там зібрати етноґрафічні матеріяли. Ця остання постанова була також сфільмована.

Оленка Ґердан, була відома не тільки на рідних землях, але й також на чужині. Вона репрезентувала на "Міжнародньому Фестивалі Мистецького Танку" в Брюселі (Бельгія) українських хореографів та одержала французький диплом, як солістка власних композицій до музики українських композиторів різних напрямків. На закінчення фестивалю відбувся виступ лауреаток конкурсу у "Великому Театрі", де Оленка Ґердан репрезентувала Львів.

Вона ніколи не пропускала нагоди, щоб поглибити свої знання. Праця в оперовому театрі дає всесторонній вишкіл балерини й Оленка черпає знання клясичного балету (школа Ваґанової). Виступає в "Копелії" як одна з 4-ох солісток, в "Дон Кіхоті", "Пер Ґінті" й других. При оперовому театрі була балетна студія, де Оленка, поруч з балетмайстром і солістами, що були викладачами студії, передає свої знання молодшим танцюристкам.

У Відні Оленка записується до "Школи Мистецького Танку" Розалії Хладек, яка була хореографом модерного напрямку світової слави. Її школа дорівнювалася високим школам (університетським студіям) й обіймала 18 предметів (психологія, музика, спів, малювання і т. п.).

В Інсбруці (Австрія) на Інтернаціональному Концерті виступають дві сольові танцюристки від українців: Оленка Ґердан і Рома Приймa.

Нарешті у Вінніпеґу, не дивлячись на те, що мусила заробляти фізичною працею собі на життя, Оленка Ґердан вперто не покидає своєї танкової кар'єри. У Вінніпеґу засновує "Школу мистецького танку", дає цілий ряд виступів із своїми учнями на концертах й академіях. Хореографічна алеґорія "Журавлі" особливо здобула загальне признання у глядачів, також "Стрілецькі пісні" у танковому груповому оформленні. Під час святкування 75-річного ювілею міста Вінніпеґу, Оленка Ґердан виступає на репрезентативному концерті. Кілька разів виступає на концертах МУН.

В Торонті, Оленка Ґердан засновує знову школу мистецького танку й тепер підготовляє показову лекцію на закінчення шкільного року. Треба зазначити, що вона працювала також і як педагог на Вищих Освітніх Курсах у Вінніпеґу й Торонті й підготовила заключні концерти з новими хореографічними точками.

У композиції танків Оленка Ґердан має цілковито своєрідне мистецьке обличчя. Навіть у зовсім модерних темах відчувається внутрішній зв'язок із рідним ґрунтом, відчувається дух українського народу та української землі.

"Осінь", "Колискова", "Радість", "Золотий Сон' — кожний із цих тематично загально емаційних танків, має в собі й характерні риси українського народнього мистецтва.

Надія Верпета

ІРЕНА ТУРКЕВИЧ-МАРТИНЕЦЬ

(Закінчення зі стор. 16)

доносним шляхом до виступів теж у старших операх, наприклад Вебера, Керубінія, Ґлюка, оскільки наш Оперний Театр на подібний крок важився б піти. А повинен би піти вже хоч би з огляду на голосовий характер оціеї нашої нової сили, щоб дати їй справжне поле до попису".

Неначе, щоб надоложити втрачений за кордоном час, пані Ірена поза оперовими виставами, виступає в численних концертах не тільки у Львові, але й в різних місцевостях Галичини, та співає в радіо. Тільки за 1942-43 рр. вона взяла участь у 120 концертах та оперових виставах.

І в середині оціеї посиленої мистецької діяльности — новий удар. Німці заарештували чоловіка п. Ірени, як одного з провідників українського підпілля та вивезли до концентраційного табору в Німеччині. В день арешту пані Ірена виступала на сцені в "Проданій нареченій"... А чреез кілька місяців і вона кидає свій улюблений Львів, на який наступають большевики.

Не дивлячись на невідрадні умови скитальщини, п. Ірена не кидає сцени. Організовує театр у Карльсфельді, з яким по році діяльности, при розв'язанні табору, розлучається. Далі п. Ірена переїжджає до Берхтесґадену, де її чоловік організовує табір, а інші члени театру, як проф. Пюрко, Л. Рейнарович, Ходський та інші, переїжджають до Мюнхену й тут продовжують працю, як відомий оперовий ансамбль (сьогодні він в США). Приїхавши до Берхтесґадену, п. Ірена організовує нову оперову групу й очолює її, як самостійну секцію тамошнього театру. Ця секція дає низку концертів, а з вистав дає: "Запорожця за Дунаєм", "Наталку Полтавку" і "Катерину". Крім цього п. Ірена ставить дитячу оперу Лисенка "Коза Дереза". Оригінальна постановка цієї опери заслуговує, щоб про неї написати окремо.

Коли я якось запитала пані Ірену, які є її найліпші креації, вона відповіла: з чужих опер Мікаела в "Кармен", а з українських Катерина в одноіменній опері. І справді одну виставу "Катерини" у Львові треба було перервати, бо кілька жінок-глядачок дістало гістерію, а підчас вистави в Берхтесґадені — це я сама була свідком — плакали не тільки українці глядачі, але й чужинці — американки, англійки та ін., що хоч не розуміли української мови, все ж розуміли оперову дію. Бо п. Ірена не тільки співачка, а й артистка. Ще за студентських часів займалася вона драматичним театром, навіть заклала драматичний гурток у Відні, потім у Львові. ставлячи "Молодість" Гальбого, "Гріх" Винниченка, "Огні Іванової ночі" Зудермана тощо. Також заснувала аматорський гурток у рідних Підмихайлівцях, що дав низку побутових п'єс, як "Ой, не ходи Грицю", "Безталанну", "Нещасне кохання", "Куму Марту" та ін.

Минулого року п. І. Туркевич-Мартинець приїхала до Канади й мешкає тепер у Вінніпеґу, де, від кількох місяців, бере участь у розбудові новозаснованого театру "Ренесанс".

Є. Турянська.

WITH CHISEL AND MALLET

Ukrainian sculptural art, rooted deep in the creativeness of the masses, has a long and eventful history. It had its great moments. The cathedrals of Kiev and Lviv, with their elaborate floral designs set on a Byzantine background, stand as monuments to that past glory.

After the fall of the Cossack State, when Ukraine's national spirit reached it lowest ebb, Ukrainian sculptural art lost its traditional foundation. Genius was sold to the highest bidder on foreign markets and our sculptors scrambled to satisfy foreign tastes. Not until the end of the last century did Ukrainian sculptors regain the ability to hue in stone the thoughts of their people. Again they turned to their imaginative countrymen for substance and form.

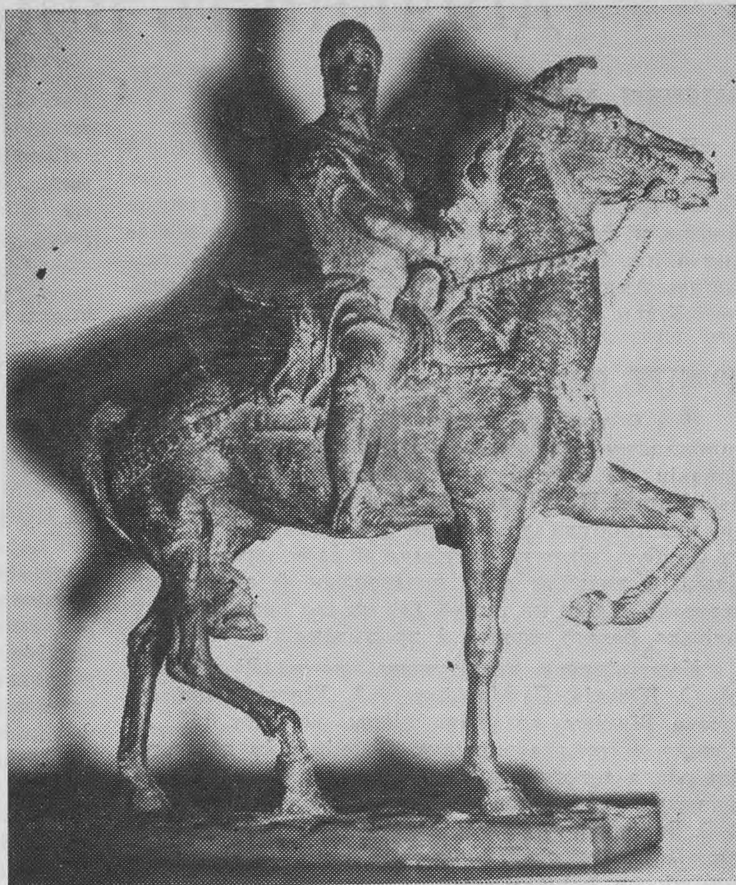
Many collective features bind Ukrainian sculptural art into a national unit. But this art is also highly individualistic. Take, for example, Wasyl Masiutyn. He loves expression and the drama in great historical movements. Yet he does not achieve expression at the price of realism — through distortion. Even his boldest deformations are well within the limits of academic discipline. Nor are these expressions superficial. His "Hetman Mazeppa" reveals so vividly the subject's depth of feeling and the strength of his unbreakable will. In cold stone Masiutyn creates warm, living people, to whom he gives expressions of greatness.

It is difficult to dissociate Fedir Yemitz, the former professor of the Berlin Academy of Arts, from bronze. He is a master in metals. His earlier works are marked by a strife between the influences of realism and archaism, out of which Yemitz developed his own distinctive style. "Head of a Woman," is a example of his work. Although Yemitz lived far from his Ukraine, he always dwelt on native themes. "Death of the Otaman" and "Mother" are fine examples of universal appeal in Ukrainian art.

It would be erroneous to class Antin Pavlos as an artist of "small worms". True, his sculptures are limited to figurettes, carved in terra cota,

but today the full movement of his talented hands are hampered by the nomadic conditions of displaced persons camps. In his style he is a realist, where detail is subjugated to basic lines. His portrayal of a woman's body breathes life, graciousness and harmony, yet there is an air of sadness about the figure, prompted, perhaps, by the consciousness of youth's passing nature. In 1942, at the Ukrainian arts exhibition in Lviv, Pavlos displayed his statue of King Danylo. Prince Roman Halitsky, a more recent project, also belongs to that category of formidable works.

Bohdan Mukhyn is the radical among Ukrainian sculptors, who represents no school of thought and follows no set conventions. His figures. His figures, in contradiction to existing concepts of sculpturing as a static art, suggests motion, freedom, broad Ukrainian steppes. And to bring out motion and lightness, he chose wax — the most pliable of materials, which could be shaped into forms unknown to sculptor's clay or stone. Bohdan Mukhyn, like the famous French sculptor Auguste Rodin, has succeeded in incorporating impressionism in sculpturing. He loves detail. However, his work is at its best, according to many critics, when motion overpowers his naturalism.

Pavlos: Prince Roman Halitsky

Compositions, which combine a number of figures, perhaps best reveal his talents. How artfully he affects the massiveness of the oxen, plodding through mack and mire, in "Chumak" (above)! And there is an air of majesty in the rider — monarch of the vast steppes. In "Glory", a picture of Cossack horsemen in wild flight, Mukhyn subdues detail to the dominant impression of motion. Many critics believe that in this work Mukhyn has reached a maturity of style.

Constantine Buldin received a thorough training at the Kiev Institute of Arts, which has enabled him to solve many problems in sculpturing. His bust "Roman Rolan" and the figure "Art" are his best-known works. Recently Buldin exhibited in Salzburg, Austria, the following figues: "The Homeless", "Death of Andrew", "Taras Bulba", "General Clark", "The Maiden's Head", as well as many paintings.

This review of modern Ukrainian sculptural art is far from complete. Such prominent sculptors as Andria Koverko, Mychailo Chereshnowsky, Maria Novicky, Oksana Liaturynska and many others, whose ideas on Ukrainian art agree with interpretations of the above-mentioned sculptors, today are isolated from the world by the Iron Curtain. The fate of many is unknown.

Yet despite deep political rifts, despite depressing conditions in D.P. camps, despite severed connections between Ukrainian sculptors and their native soil, the chisel and mallet will continue to create beauty. The enthusiasm of a growing body of young Ukrainian sculptors serves as a definite guarantee.

"Youth Speaks"

Хочете бути добрим співбесідником у товаристві?

1. Будьте уважним слухачем.
2. Перше ніж говорити, впорядкуйте свої думки.
3. Підтримуйте розмову не монополізуючи її.
4. Намагайтесь втягнути до розмови якнайбільшу кількість присутніх.
5. Намагайтеся вводити в розмову цікаву для присутніх тематику.
6. Оминайте пліток та самовихвалювання.
7. Стримуйтеся від розмов про свої особисті прикрості, хвороби, тощо.
8. Будьте чемні й тактовні.
9. Говоріть виразно, але спокійно.
10. Не вживайте в розмові діялектів, намагайтеся говорити тільки літературною мовою.
11. Будьте щирі, одверті та правдомовні.
12. Дискутуйте не підносячи тону розмови.

ДІЯЛЬНІСТЬ ВІДДІЛІВ ОУК

ЛЕТБРІДЖ, АЛТА.

Дня 14. травня відбулися загальні збори, на яких була вибрана нова управа:

Н. Данилів — голова, п. Мізур — заступниця голови, п. Радько — секретарка, А. Гнат — скарбничка, п.п. Сороківська та Івасиків — членки управи, п.п. Андрійчук та Кузів — членки контрольної комісії, п.п. Кнавер і Гутор — господині.

СОДБУРИ, ОНТ.

Дня 9. травня членки Відділу ОУК із прихильницями улаштували несподіванку для п-ва Федаків із нагоди народження їхньої донечки Лесі-Наталі. П-во Галя і Петро Федаки —молоді люди, що прибули до Канади з Европи. Приїхавши до Содбур, відразу вступили в ряди нашої організації і виявили себе зразковими й активними членами. Тому не дивно, що на цю несподіванку завітало багато членок і прихильниць.

Несподіванку влаштували членки Відділу — пп. О. Юськів, С. Матейко й А. Бідочка, яка, як голова Відділу, керувала цілим вечером. П. А. Бідочка привітала молодих батьків і їх донечку, попросила присутніх проспівати "многая літа" й вручила для їх донечки скромний дарунок. Потім п. О. Залізняк — відома діячка на рідних землях, теплим словом висловила своє миле враження із тутешнього звичаю улаштовувати такі товариські вечірки, щоб привітати батьків з народженням дитини. В своїй промові п. А. Курилів з'ясувала ціль і значення організованого життя в Канаді, розказала дещо про журнал "Жіночий Світ" і закликала присутніх до збірки на пресовий фонд журналу. Збірка принесла суму $15. Всім жертводавцям щира подяка.

ВАЛ Д'ОР, КВЕ.

Дня 14. травня 1950 р. Відділ ОУК відсвяткував "День Матері". Голова Відділу, пані Н. Андрусишин відкриваючи свято, виголосила коротке вступне слово, в якому з'ясувала велике значення "Дня Матері" потім закликала всіх присутніх вставши з місць проспівати пісню "О, спомагай нас" та вшанувати всіх матерей, заспівавши "Многая літа". Дальша програма мала такі точки: деклямували — пан М. Андрусишин — "Величаєм Тебе, Мамо", Л. Кошівка — "Ода до Матері", а А. Мудрий — "Нашій Мамі". Реферат виголосила пані Ярослава Стасів. У дитячих вправах брали участь Андрусишин виконав на клявірі пісні "Звізди гаснуть" і "О, Україно". Далі співав сольоспів М. Ключковський "Мати доню колисала", дитячі деклямації: Г. Андрусишин — "Мамо моя люба", І. Стасів — "Для момусі", С. Ключковський — "На свято матусі", М. Гнатюк — "Мамо моя люба", Ґ. Смолій — "Бажання дитини", С. Смолій — "Матірна мова".

В кінцевому слові пані О. Ключковська подякувала дітям за їх активну участь у святі, а також і всім присутнім і закликала всіх до збірки на допомогу українським сиротам та на пресові фонди "Жіночого Світу" та "Нового Шляху". Збірка винесла $20.00, з чого виділено $10.00 на сироти, $5.00 на "Жіночий Світ", а $5.00 на "Новий Шлях". Всім жертводавцям голова Відділу ОУК зложила щиру подяку.

Програмою керувала пані Б. Гнатюк. По закінченню свята відбулася забава.

ТОРОНТО, ОНТ. (місто).

Дня 21 травня урочисто відбувся "День Матері".

Свято відкрила голова Відділу пані О. Заяцева, запрошуючи на предсідницю пані Проців. Панна Надя Маланчук з'ясувала коротенько причини, що спонукали до почину цього свята, коли й де вперше його впроваджено. Маленький Зараска зі щирим почуттям продеклямував вірш "До Матері". Змістовний реферат зачитала пані Мазуренко, підкреслюючи значення матері серед домашнього вогнища та в суспільстві. Панна Назаревич проспівала декілька пісень в честь матері, пані Кут зворушливо продеклямувала вірш про Рідний Край. Пан Леник в короткій промові, повній пієтизму до матері, звеличав українську матір. Далі була промова пані Ковальської, в якій вона звернула особливу увагу на виховання молоді і значення дитячих садків.

Найстарших віком матерей, пані Гординську і пані Мазуренко, посаджено на почесному місці. Їм зложили побажання щастя й многих літ.

На кінці свята переведено збірку на "Жіночий Світ", що принесла суму $30.00. Назагал свято справило дуже добре враження.

С. Р.

ВІННІПЕҐ, МАН.

Дня 14. червня відбулися піврічні збори Відділу ОИК, на яких зроблено підсумок піврічної діяльности.

Крім сходин, яких разом було 14, Відділ ОУК влаштував цілий ряд підприємств і концертів:

Дня 20. листопада влаштовано "Свято книжки та преси", дохід призначено на новонабутий будинок "Нового Шляху".

Дня 19 листопада членки Відділу ОУК у Вінніпеґу допомагали в приготуванні прийняття для п-ва Косарів з Ст. Боніфас.

В днях від 17. до 24. грудня членки брали активну участь у базарі.

На закінчення Старого року членки допомогли МУН улаштувати забаву.

Улаштовано Свят-вечір, організовано колядування.

Дня 26. січня Філія УНО з братніми організаціями влаштувала прийняття для всіх членів, де членки ОУК активно допомагали.

Дня 12. лютого Відділ ОУК урочисто відсвяткував 20-літній ювілей свого існування. Влаштовано обід, святочний концерт та виставку вишивок.

ВІД НАШИХ КОРЕСПОНДЕНТІВ

З НАГОДИ СРІБНОГО ЮВІЛЕЮ СОЮЗУ УКРАЇНОК АМЕРИКИ

Дня 21- го травня ц. р. відбувся в місті Філядельфії, під скромною назвою "Свято Матері Союзанки" ювілей 25-літнього праці Союза Українок Америки. Як раз у 1950 році минає 25 літ з того часу, як від Союзу Українок Европи приїхала на конґрес світової організації "Міжнародньої Жіночої Ради" що відбувався в Вашінґтоні, пані Ганна Чикаленко-Келлер. Від нечисленних ще тоді американських жіночих організацій делеґатками були п. Олена Лотоцька й бл. п. Юлія Ярема. Й власне ця зустріч трьох українських делеґаток, піддала думку до об'єднання американських українських жіночих організацій в одну цілість, під назвою Союз Українок Америки.

За 25 літ що минули з того часу, організація СУА огорнула густою сіткою всі більші скупчення української американської еміґрації. Тепер СУА має 54 відділи, 5,500 членок, що провадять всесторонню працю: акція харитативна, культурно-освітна, організація молоді, акція політична, допомогова тощо. Через це СУА дійсно став поважним й впливовим чинником серед українського громадянства. Найкращим доказом цього є хочби й те, що голова централі пані Олена Лотоцька вибрана містоголовою українського Конґресового Комітету Америки.

Немає змоги в короткій статті переглянути всі ділянки праці й досягнення цієї поважної організації. Обмежимося лише наймаркантнішими з них

З самого початку свого існування, СУА головним завданням поклав собі крім праці для американської еміґрації допомогу рідному краєві й тісну співпрацю з европейськими українськими жіночими організаціями. Це виявилося не тільки в матеріяльній підтримці жіночих й загально культурних організацій. СУА намагався висвітлювати перед широким американським світом важливе політичне положення рідного краю й його змагання до визволення. З вибухом другої світової війни ввірвався цей контакт, а поневолення большевиками цілого українського народу відділило його не тільки від Америки, але й від цілого християнського світу. Тоді СУА звернув свою увагу на допомогу жертвам війни, на допомогу вигнанцям із рідного краю, на допомогу скитальцям. З великим накладом моральних і матеріяльних сил, висилає СУА збірки одягів, ліків, допомагає в переселенчій акції, помагає, дає опіку новорибулим. Але найбільше цінна і подиву гідна акція, яку історія запише на рахунок американського українського жіноцтва золотими буквами, це акція допомоги вдовам, сиротам й заслуженим старшим громадянкам. Започаткувала її Світова Федерація Українських Жіночих Організацій на фонди, зібрані в часі поїздок пані Павликовської по Америці. Централя СУА й її жертовні, сповнені християнською любов'ю членки, допомогли придбати й устаткувати дім вдів і сиріт й мають його в своїй постійній, теплій опіці. Це акція дійсно гідна признання й вдячности громади.

Великого значення акцією СУА було скликання й зразкове переведення Світового Конґресу українських жіночих організацій, що відбувся в листопаді 1948 року, у місті Філадельфії, (де тепер знаходить свій осідок централя СУА). Крім обговорення різних важливих організаційних й актуальних справ,зібране українське жіноцтво усього світу, вирішило створити Світову Федерацію Українських Жіночих Організацій (СФУЖО), яка сьогодні заступає й репрезентує українські жіночі організації всього світу та є лучником між ними, координуючи в основному їх діяльність. СФУЖО заступає не тільки справи української еміґрації, вона є також речником й заступником інтересів рідного краю, відділеного від цілого християнського світу залізною большевицькою заслоною.

Неможна не згадати ще одну, загального значення культурну справу. Це видання великими матеріяльними коштами перекладу на англійську мову вибраних творів Лесі Українки. Прекрасний мистецький переклад зробив відомий письменник бл. п. Персивал Конді, спеціяліст в українській перекладній літературі. Вступне слово написав професор Колюмбійського університету в Ню-Йорку др. Клякренс Манінґ, автор знаних праць про українську літературу.

Ці великі й важливі справи, що їх провадить СУА в останніх кількох роках, мають велике значення не тільки для самого американського жіноцтва, вони є й справами загально українського значення. Дійсно, жіноцтво СУА приступило до святкування свого ювілею не з порожніми руками.

Не можна не згадати як не всіх робітниць і провідниць СУА, то хоч би тих, що заклали перші підвалини цієї організації. Першими піонерками було вісім енерґійних, ідейних жінок, що невтомно стоять й до сьогодні в рядах перших робітниць, крім одної, незабутньої голови СУА з перших літ б. п. Юлії Яремової. Імена цих піонерок американського жіночого руху є: Олена Лотоцька, Стефа Абрагамовська-Ґрицко, Анна Кулик, Юлія Шустакевич, Марія Дембіцька, б. п. Юлія Ярема, Катерина Шустак і Катерина Гупалова. Між ними всіма, цілком заслужено мусимо виділити голову централі СУА, першу містоголову СФУЖО п. Олену Лотоцьку. Від 1947 року держить вона керму всього організованого життя СУА, але на ділі вона

ДІЯЛЬНІСТЬ ВІДДІЛІВ ОУК

(Продовження зі стор. 18)

Заходом пані Ковалишин улаштовано чай, на якому було прочитано два реферати.

Дня 14. березня вшановано пам'ять Л. Українки.

Дня 9 квітня улаштовано "Свячене".

Дня 23. квітня відбувся "Веселий чай".

Рівночасно членки ОУК брали активну участь в улаштованні бенкетів, що відбувалися майже щотижня в Національному Домі.

повних 25 найкращих літ свого життя присвятила цій праці. Праця для СУА, для розбудови СФУЖО, для цілого ряду загально-громадських, взятих на себе обов'язків, — забірають в пані Лотоцької не тільки весь вільний від заробіткової праці час, але й не надто сильне її здоров'я. Треба дійсно дивуватися тій енергії, тій працьовитости й тому організаційному хистові, якими обдарована ця невтомна громадська діячка.

Як перша редакторка жіночих журналів, мушу відмітити заслуги пані голови СУА також і на редакційному полі. Від першої появи жіночої сторінки СУА в часопису "Свобода" а від 1944 року до недавна ще єдиного, українського жіночого журналу по цей бік океану, — "Наше життя" важка й відповідальна редакторська праця концентрується в руках невтомної голови СУА пані Лотоцької. І треба признати "Наше Життя" гідно сповняє своє важливе завдання. В склад сторінок "Н.Ж." входять також сторінки присвячені справам СФУЖО й це зробило "Н.Ж." органом українського жіноцтва цілого світу.

О. КИСІЛЕВСЬКА

★

КВІТНЕВІ ІМПРЕЗИ УКРАЇНСЬКОЇ ГРОМАДИ У ВЕНЕСУЕЛІ

Дня 23 квітня ц. р. Венесуельське Міністерство Праці разом з ІРО влаштувало прогульку в гірське містечко Сан-Дієґо-де-лос-Алтос. в прогульці взяли участь венесуельські робітники та представники іміґрантських національних груп. Ми бачили серед учасників поляків, росіян, югославців, та найчисельніше були заступлені заходами Української Громади (УГВ) — українці. Метою цього свята було зближення та ліпше зрозуміння між місцевим населенням та іміґрантами, й одночасно, — вшанування пам'яти венесуельського гуманіста й поета Цециліо Акоста, який багато писав про потребу іміґрації до Венесуели.

В програмовій частині брала участь венесуельська фолкльорова група, що в національних строях в супроводі народніх інструментів виконала цілу низку венесуельських та індіянських пісень, а також дуже оригінальні та гарні, з погляду краси та плястичности рухів, народні танки. Після того, українці в яскравих національних строях виконали під шалені оплески присутніх кілька українських танців, що були приготовані для цієї оказії невтомними зусиллями п. п. Войцехівського та інж. Лутвина, а український чоловічий хор під проводом п. інж. Ясінського виконав кілька українських пісень. Успіх був повний. З усіх іміґрантських національних груп єдині українці (коло 30 осіб!) змогли показати нашим господарям своє мистецтво та приготували добірну програму. Краса українського народнього мистецтва так захопили представників всіх венесуельських часописів, що нас фотографували для преси й окремо, й разом із одягненими в народні строї венесуельськими красунями. Слідуючі дні всі часописи були повні звітів про цю "фієсту" й підкреслювали добре враження, зроблене українцями.

Це свято УГВ, управа якої невтомно працювала для організації його, може собі записати, як свій великий успіх.

★

СВЯТО ТАРАСА ШЕВЧЕНКА В КАРАКАСІ

В неділю, 30. квітня ц. р. УГВ в Каракасі влаштувала академію-концерт в честь українського пророка Тараса Шевченка. Гарна концертова заля Атенео, яку було дано безкоштовно для розпорядимости УГВ, була переповнена українцями та чужинцями. На сцені, прикрашеній рушниками, вевенесуельським та українським прапорами, на тлі українського килима, пишався портрет Т. Г. Шев-

Українки в національних одягах на квітневій імпрезі Української Громади у Венесуелі.

ченка роботи проф. В. Кричевського. Чоловічий хор під керівництвом п. інж. Ясінського, проспівав "Заповіт", "Думи мої..." та "По діброві вітер віє". Святочний реферат гарно та продумано складений з глибоким почуттям виголосив п. інж. В. Коваль. Деклямації панни Литвин та інж. Ясінського ("Розрита могила" та "Чернець") були виконані з глибоким одушевленням. Програму закінчили сольоспіви тенора О. Гальченка ("Гетьмани, гетьмани...", "Три шляхи"), баса Л. Стаховського ("Ой, чого ти почорніло", "Ой, Дніпре мій, Дніпре") та дуети "Коли розлучаються двоє" і "Ой, на горі ромен цвіте" у виконанню п. п. Гальченка та Стаховського; супровід на клявірі до сольових чисел мала пані М. Гальченко. Коронним числом концерту була "Шоста рапсодія" Ф. Ліста виконана консерватористом Ромашом, що своєю блискучою технікою та віртуозністю інтерпретації викликала овацію. На "біс" молодий український піяніст мусів виконати "Капрічіо" Паґаніні-Ліста. Якщо пан Ромаш піде далі тими самими кроками, як дотепер, то можемо без сумніви скоро його вітати, як нове світило серед українських піяністів.

Концерт закінчився відспіванням українського національного гимну, в якому взяли участь всі присутні.

Д-р ЛЕВ СТАХОВСЬКИЙ

Будьмо терпеливі, привчаючи дітей виконувати дрібні обов'язки

Юрчик, — це мала невдаха. Він ніяк не навчиться так справно вживати своїх рук, як це роблять інші діти його віку. "Ти мусиш навчитися шнурувати та завязувати шнурівки на своїх черевиках" — каже мама. "Хлопчики в твойому віці вже вміють це робити. Дивись, як я це роблю й роби так само". Юрчик мучається, путає, нав'язує вузлів і нарешті з плачем кричить: "Я не можу!" Але невблагальна мама твердить своє: "Ти мусиш уміти! Восени підеш уже до школи й що скаже тоді вчитель такому учню, що не вміє зав'язати своїх шнурівок". Це кінчиться тим, що Юрчик дістає ляпаса й лишається на цілий вечір покараним.

Таке поводження з дітьми не принесе добрих результатів. Юрчик навряд чи швидко подолає цю "тяжку науку" шнурування своїх черевиків, його руки ще довго будуть невправні. З ним треба поступати відмінно від інших дітей, що скоріше набувають вправности в руках.

Дійсно, яким способом найкраще навчити таку дитину протягати шнури через відповідні дірочки в черевиках? (Не рідко саме ця, на погляд дорослих, простенька операція — дітям ніяк не вдається).

Для цього добре взяти якийсь предмет із великою дірою, напр. машинку для краяння бісквітів й дати дитині протягати через діру грубий шнурок. Хваліть його, при його щирому намаганні виконати своє завдання. Ніщо так не впливає неґативно на невправну дитину, як крик і докори.

Коли ж він перетягне шнур і перехрестить його, що вже є першим кроком у в'язанні, — тоді припиніть це. Лекція скінчена. Спробуйте це ще раз протягом дня і помагайте йому. Практикуйте ці вправи, так довго, аж поки він не стане майстром у цій роботі. Поступово зменшуйте величину діри й шнурка. Можете вжити для вправ корсету з великими дірками й широкими тасьмами. Й нарешті перейдіть до черевиків.

Хваліть кожне його зусилля. Щоб лекція була приємна, — говоріть дитині заохочуючі слова. Будьмо терпеливі, сподіваючися, що труднощі будуть подолані. Не забувайте, що робота легка для дорослого, — тяжка для 4-5 літньої дитини.

Е. СТАХОВА

НАШІ ДІТИ

Мама держить на руках малу дитину, що їй тільки один тиждень, а на підлозі бавиться з лялькою трьохлітня Наталка. Раптом дівчинка каже:

— Мамо, купи мені знову нову ляльку!

— Але ж, Наталочко, хіба тобі не досить тої, що ти вже маєш?

— Ну, й на що так казати, мамо? — відповідає Наталка. — Хіба тобі було мене не досить, що ти купила собі ще другу?

* ● *

— Тату!

— Ну! Що там знову?

— Скажи мені, тату, як бджола сяде на кропиву, чи вона вжалить кропиву, чи кропива бджолу?

* ● *

Синок: Мамо, чи ти справді купила собі мене у бузька?

Мати: Так, синочку, а чому ти про це питаєшся?

Синок: Я все думаю, чому ти не дала бузькові кілька доларів більше та не вибрала собі в бузька хлопчика без веснянок на лиці?

ЛІТО

Ця білизна з штучного шовкового крепу (silk crepe) виглядає як правдивий шовк і дуже приємна на дотик. Комбінація та штанці (lingerie) з блідорожевого шовку з дрібними букетиками, обшиті коронкою того самого тону.

Суконка з бавовняної у великі крати тканини (plaid gingham), однаково надається для міста, фарми та літниська. Вільно-спадаюча блюзка, спідничка спереду і ззаду має рясні складки (pleats), маленький, стоячий комірець. Пояс шкіряний.

Чи не найбільш цікаві та екстраваґантні серед убрань інших сезонів, — літні убрання. Літо — час відпочинку. Час, коли використовуємо всі приступні нам можливості, щоб якнайбільше побувати на лоні природи, засмажитися на сонці та й взагалі відпочити від напруженого міського життя зимових місяців. До цього пристосовується і літній одяг. Простота, вигідність і практичність — це ті головні вимоги, що їх має задовольняти наш літній одяг. Само собою, і літом потрібно мати одну-дві гарні вечірові сукні, для відповідних нагод, але королевою літнього сезону треба визнати простеньку, легку суконку з недорогої матерії напр. перкалю (cotton), що добре переться, в якій можна й посидіти на траві й вдягнути її до лісу, не боючися її зім'яти та замастити. Приємно вдягнути в літню спеку й суконку з полотна, штучного шовку, найлону. Найлон, безперечно, має всі данні, щоб в ближчому часі витиснути з ужитку інші тканини. Він має перед собою широке майбутнє: з нього можна зробити все, починаючи від легенької, практичної білизни й до футер, що тепер уже появляються у продажу в Америці. Суконка з найлону — визначається своєю практичністю, прекрасно переться, моментально висихає, не линяє у теплій воді та не виблідає на сонці.

Але цього літнього сезону все ж, поки що, мусимо визнати першість за перкалевою суконкою. У продажу маємо великий вибір суконок із різнокольорового перкалю, в квітки чи в інші барвисті взори.

Щодо фасонів суконок цього літа: — спіднички широкі, кльошові (дзвоном). Рамена, здебільшого цілком відкриті, або з досить широкими шлейками (strips). Більшість літніх суконок (sun-dresses) мають, як додаток, коротеньку блюзочку, — фіґаро, яка через свою велику практичність є в моді вже кілька років.

Літні суконки визначаються великою різноманітністю у фасонах, особливо в деталях верхньої частини, починаючи від відкритих цілком рамен та спини й до щільних, високих комірчиків у деяких суконь.

Літні черевики мають задовольняти таким вимогам: бути легкими, витривалими, зручними для ноги, що літом особливо важливо. У моді на обув останніх десятиліть, — дуже добре враховано ці моменти. Літні черевички робляться з несуцільним верхом, лише з переплетеними пасочками, з шкіри чи матерії, п'ята також, здебільшого, відкрита. Дуже практичний є низенький каблук, в такому черевику нога почувається добре й в найбільшу спеку.

КУХОВАРСЬКІ ПОРАДИ

САЛАТА "ВІТАМІН"

2 сирі, терті моркви
1 горня посіченої салери
2 горня сирої, тертої капусти
1 терте яблуко
1 горня родзинок
2 ложечки цитринового соку.

ПРИПРАВА ДО САЛАТИ:

1. Приправа, що є в продажі (Salad Dressing). Перемішуємо злегка всі складники салати з приправою. Подаємо до столу дуже холодною, виклавши салату на листочки кучерявої салати.

2. Майонез.

1 жовток з яйця
1 ложка оцету
¼ ложечки муштарди
¾ ложечки солі
⅛ ложечки перцю

Вживаємо до того 1 горня олії, додаючи потроху до суміші й добре вимішуючи. Спочатку додаємо олії по краплях (¼ горня) весь час сильно втираючи суміш. Далі додаємо олію більшими кількостями, що разу добре розтираючи масу. Коли суміш загусне, додаємо потроху ложку оцету та злегка перемішуємо з салатою. Тримати майонез у холодному місці. Подаючи до столу, можна при бажанні, додати до салати й сметани.

3. "Французька приправа" ("French Dresssing")

1 горня олії
3 ложки оцету
1 ложечку соли
1 ложечку цукру
⅛ ложечки перцю
⅛ ложечки паприки

Добре перемішуємо всі складники приправи, потім злегка перемішуємо з салатою.

ПЕЧЕНІ:

ПЕЧЕНЯ З ВАРЕНОГО М'ЯСА

2 фунти м'яса
1 морква, петрушка, салера
2 цибулі
2 ложки масла
2 ложки муки
4-5 картопель, морква, калярепа
сіль, цукор.

Варити м'ясо годину в росолі, вийняти, посипати мукою, злегка підсмажити на розтопленім маслі, додати покришену городину й цибулю та підляти росолом. Тушити під покришкою. Окремо зварити лише в соленій воді. Подати до столу м'ясо покраяне на тонкі скибки, прикрасити городиною й картоплею, полити протертою підливою.

ПЕЧЕНЯ ЗАПЕЧЕНА З КАРТОПЛЕЮ

М'яса та додатків, як до печені з вареного м'яса.
Додатково:
1 фунт картоплі
3 ложки масла
2 яйця
½ ложечки соли
1 ложечка кришеної, зеленої петрушки

М'ясо та городину приготовити, як у попередньому приписі. Окремо зварити картоплю в соленій воді, втерти з маслом й додати петрушки. Коли простигне додати яйця, вимішати, покласти печеню на металевий полумисок, намастити зверху картоплею, запікати в печі 15-20 хв. Подавати прибрану городиною политу, протертою підливою.

ЗВИЧАЙНА ПЕЧЕНЯ

2 фунти м'яса
1 морква, шматок калярепи, салери, петрушки
3 лошки масла
коло 1 унції смальцю
2 ложки муки
1 цибуля
1 ложка соли

М'ясо потовкти, посолити, присмажити на гарячому товщі, обертаючи його. Додати покришеної городини, підлити водою. Тушити під покришкою, підливаючи води. Коли печеня готова, підсипати мукою, або тертим хлібом, злегка підсмажити (загнітити), підлити водою, розварити. Протерти через сито підливу, влити назад до печені, прикрити покришкою. Покраяну печеню подати з підливою, прикрасити картоплями.

ЗРАЗИ З ПОМІДОРОВОЮ ПІДЛИВКОЮ

1 фунт м'яса
1 булка
1 яйце
1 цибуля
2 ложки масла
Кілька ложок помідорового джусу
перець, сіль
для смаження: 3 ложки товщу,
2 ложки муки.

М'ясо змолоти з булкою, що її намочено й вичавлено з води ,з притушеною в маслі цибулею, виробити зрази в муці й смажити на гарячому маслі. До сковородки додати трохи товщу, 1 цибулю й дрібно кришену городину (так, як на закришку), помідорового джусу, залити росолом і тушити, поки городина не зм'якне. Потім додати до городини смажені зрази, тушити півгодини під покришкою. Подавати з картоплею, капустою або кашою.

ТІСТОЧКА ПОМАРАНЧОВІ

1½ горня просіяної муки
1 ложечка соди
½ горня соли
½ горня товщу
1 горня жовтого цукру
2 яйця
¼ горня помаранчового соку
1 ложечку тертої шкіри з помаранчі
2 горня вівсяних платків (rolled oats)
1 горня родзинків

Просіяти муку, соди та сіль. Додати цукор, яйця, шкіру від помаранчів й половину соку. Вимішувати добре протягом 2 хвилин, щоб суміш була цілком однородною. Тоді додати другу половину пом. соку, вівсяні платки та родзинки. Добре перемішати. Накладати ложечкою на бляшку окремими купками. Пекти 13-15 хв. при темп. 350°.

НІЖНИЙ РОБАРБОВИЙ ПИРІГ

3 ложки муки
1⅓ горня цукру
¼ ложечки соли
1 ложка розтопленого масла
4 горня покраяного рабарби (шматочками в ½ цаля).
1 ложечка тертої шкіри з помаранчі.

Перемішати всі складники й лишити постояти 15 хвилин. Викладаємо тісто в бляшку, на поверхні робимо кілька отворів, щоб під час печення виходила пара.

Печемо при Т. 425°, слідкуючи щоб середня маса добре пропіклася. **подала Галина Данько**

ПИТАЙТЕ НАС!

Пані М. В-ко, Торонто, Онт.

В моїй родині не люблять їсти печінку (liver). Знаючи, що печінка дуже корисна й поживна, прошу порадити мені, в який спосіб її можна приготовлювати?

Відповідь: Так, печінка дуже корисна річ, радимо подавати її принаймні раз на тиждень до столу. Печіка належить до найбільш поживних харчів, визначається великою кількістю вітамінів, має в собі багато заліза й міді, також необхідних для відбудови людського організму. Якщо у Вашій родині не люблять їсти печінку у вигляді покраяних скибок (slice), як її звичайно приготовлюють, — зваріть печінку, перепустіть через машинку для м'яса, змішайте з городиною, що вживається в цьому сезоні й подавайте до столу разом із якимсь сосом.

Пані О. Щ-ська, Торонто, Онт.

Моя донечка має звичку гризти нігті. Як можна запобігти цій поганій звичці?

Відповідь: Це залежить від віку Вашої дочки. Якшо вона ще мала, Ви можете відучити її від того, пильнуючи, щоб її руки були постійно заняті якоюсь цікавою для неї забавкою. Якщо вона знаходиться вже у віці, коли починає цікавитися своєю зовнішністю, заохочуйте її покинути обгризати нігті, тим, що інакше вона не зможе мати в майбутньому гарного манікюру.

Є. Тацюківна

РУХЛИВА ОРГАНІЗОВАНА ГРА НА ЛІТНЬОМУ МАЙДАНЧИКУ

(Закінчення зі стор. 7)

бою — рухатися, одними інтересами, одними бажаннями, одним почуванням — радости буття.

Гра, що провадиться на свіжому повітрі, найбільш здорова, корисна розвага для дітей, а надто для дітей великих міст, яким доводиться жити в тісних приміщеннях, без достатнього доступу свіжого повітря і сонячного проміння.

Неменш за оздоровче — рухливі організовані гри, — мають виховне значення. Ніщо так не може організувати дитячий колектив, ніщо так не згуртує дитяче товариство, як спільна радість змагань та досягнень під час гри.

Розвиваючи увагу, спритність, стриманість, волю — рухливі гри сприяють розвиткові й моральних якостей у дитини. Адже ж "чесна" гра потребує справедливого, об'єктивного розв'язання різних непорозумінь, що трапляються у процесі гри. І тому роля вихователя — керівника гри, надзвичайно відповідальна. Справедливим, об'єктивним відношенням до дітей під час гри, коли діти особливо гостро, вразливо реагують на всяке порушення правил — вихователь тим самим виховує у дітей почуття справедливости.

Навпаки ж: неуважним підходом, керівник гри може виховати у дитини нездорову звичку "нечесної" гри, шахрайства та насильства.

Гра для дитини — це її життя. Граючись вона привчається до виконання в майбутньому різних функцій в громадському житті. Призвичаївшись виконувати чесно правила гри, — дитина поступово підготовлюється до виконання і державних постанов, до чесного виконання своїх обов'язків на всіх ділянках суспільного життя.

ЧИ ВИ ЗНАЄТЕ, ЯК . . .

1. Відновити зношений лінолиум?
2. Зняти плями від олійних фарб із поверхні різних предметів, меблі тощо?
3. Доглядати подушки з ліжок, із канап?
4. Зняти плями від товщу?
5. Нагострити ножиці?

ВІДПОВІДІ НА ЗАПИТАННЯ ПОДАНІ

в 5—6 числі:

1. Як чистити штучні квітки?

1. Коли штучні квітки запорошаться й стануть брудними, поставте їх у паперову торбинку (звернену отвором додолу), вкиньте до неї пригорщу дрібної кухонної соли. Потрусіть трохи торбинку й квітки дістануть чистий та свіжий вигляд.

2. Як дати зажити малій дитині таблетку аспірини?

2. Роздавіть таблетку між двома ложками, поставленими одна зверху другої й розпустіть у помаранчовім соку.

3. Як спинити тимчасово біль зубів?

3. Якщо зуб має в собі дірку, вичистіть його по змозі, потім встромте зубочисткою шматочок вати, намочений в амоніяку або краплях олії з ґвоздики (oil of cloves).

Також можна вживати пасту, зроблену з жовтка яйця та соли, або оклади (компреси) гарячі чи холодні, прикладаючи їх ззовні щелепи.

4. Як чистити алюміній?

4. Виварюємо алюмінієвий посуд або приладдя у воді, що до неї додано оцту або порошкованого винного каменю (cream of tartar).

5. Яку муку краще купувати?

5. Для хліба з дріжджами:

Вживайте найкращий ґатунок пшеничної муки, приготований із великою кількістю клейковини (wheat flour).

Для печива та тісточок:

Вживайте спеціяльну муку для тісточок (pastry flour), що виготовлюється з м'якшого й кращого ґатунку пшениці.

З ЛИСТІВ ДО РЕДАКЦІЇ

Dr Watson Kirkconnell, President Acadia University, Wolfville, Nova Scotia.

...Thank you very much for sending copies of your handsome publication. I have been looking through them with great interest and wish to congratulate you on the quality of the format and the contents. I feel that you are doing an excellent piece of work.

With all good wishes, I am,

Yours sincerely.

Prof. Geo. W. Simpson, Head, Department of History University of Saskatchewan, Saskatoon, Sask.

...Many thanks for your kindness in sending me copies of your new publication "Zhinochy Svit". I have read them with interest. Sometime in the future I will gladly send you a short article.

Wishing you every success.

Yours sincerely.

Пан В. Панчук, Лондон, Англія.

Побачив один примірник Вашого цінного журналу "Жіночий Світ" ч. 4 і хочу дати признання за дуже цінне видання. Був би дуже вдячний, якби Ви змогли присилати нам Ваш журнал постійно і доповнили б попередніми числами (1-4). Всі Ваші матеріяли можемо добре використати на цьому терені. . .

Панна Анна Дзюбенківна, Вінвік, Англія.

. . . Поява Вашого журналу "Жіночий Світ" звеселила мене, далеко відірвану від батьківщини. Нині ми — українки — розсіяні по цілому світі, не є самітні. І це завдяки відданій, невпинній й настирливій праці проводу Організації Українок Канади. Пошли, Боже сили й успіху в дальшій роботі! Водночас дозволю собі висловити побажання: І. Варто було б час від часу на сторінках журналу подавати виховавчі поради для батьків, а також коротенькі народні оповідання для дітей віком 4-7 років. Матері, переказуючи ці оповідання, зберігли б серед чужого оточення "слово рідне, мову рідну". 2. І надалі друкувати статті з історії, культури й побуту українського народу англійською мовою. Це сприяє поширенню інформацій про український нарід.

Пані Стефанія Савчук, Торонто, Онт.

. . . Бажаю висловити глибоке співчуття Хвальній Редакції "Жіночого Світу" й другим українським інституціям та всім українцям у Вінніпеґу, що потерпіли в наслідок повені, що навістила Вашу місцевість. Дякуючи Богу, ситуація вже поправляється, вірю, що вкоротці Ви зможете повернутися до нормального життя . . .

Пані А. Лахман, Ошава, Онт.

. . . Ми дуже вже очікували "Жіночий Світ" за травень і червень. Всі наші передплатниці співчували Вам, знаючи яке нещастя навістило нашу редакцію, але ми радіємо, що вже найгірше минуло й знову редакція зможе вести свою працю, як перед тим . . .

Пані М. Корніят, Брендон, Ман.

Перші числа "Жіночого Світу" я отримала й дуже вони мене зацікавили, бо це є перший жіночий журнал, відколи перестала приходити з краю "Жіноча Доля". Зацікавилася й моя дочка, хочу для неї цей часопис передплатити, будемо обидві читати . . .

Пані С. Бубнюк, Ст. Томас, Онт.

. . . Вітаю появу так давно необхідного журналу нашої Організації та бажаю Вам багато сили й витривалости в його редаґуванню. . .

ПРЕСОВИЙ ФОНД "ЖІНОЧОГО СВІТУ"

Редакція й Адміністрація журналу "Жіночий Світ" складають щиру подяку за пожертви, зложені на пресовий фонд журналу:

Відділу ОУК в Торонто, Онт. (місто) за зібрану на Святі Матері дня 21. травня суму **$30.00**

Відділу ОУК в Содбури, Онт. за збірку на несподіванці у п-ва Федаків дня 9. травня в сумі **$15.00**

Відділу ОУК в Ст. Катеринс, Онт., за збірку, переведену на принятті у п-ва Бойчуків в сумі **$16.00**

Солістка балету львівського Оперового Театру п. Одарка Нижанківська-Снігурович прибула недавно до Канади й замешкала у Вінніпеґу. Пані Нижанківська в ближчому часі дасть кілька балетних виступів уперше на канадійському терені. В дальшому вона намір має організувати школу для дітей шкільного та дошкільного віку, де буде викладатися: ритміка, пластика та українські народні танки.

Бажаємо їй успіху!

СПРОСТОВАННЯ

У 5-6 числі нашого журналу, в статті п. О. Кисілевської, вкралася помилка: замість "заснувати", ма є бути "поширити". (права шпальта, ряд 14 згори).

ЗАКЛИКАЄМО ВСІХ НАШИХ ПЕРЕДПЛАТНИЦЬ ВКЛЮЧАТИСЯ

ДО

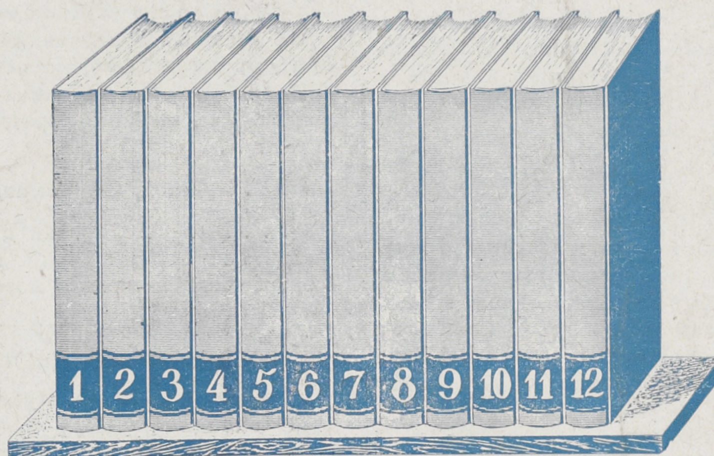
ВЕЛИКОГО ЗМАГАННЯ

ЗА ЗБІЛЬШЕННЯ ЧИСЛА ПЕРЕДПЛАТНИЦЬ "ЖІНОЧОГО СВІТУ", ЗА ЗГУРТОВАННЯ ШИРОКИХ КІЛ УКРАЇНСЬКОГО ЖІНОЦТВА НАВКОЛО ЙОГО ПРЕСОВОГО ОРГАНУ, — "ЖІНОЧОГО СВІТУ"!

За $8 – 8-12 книжок!

БІБЛІОТЕКА
КЛЮБУ ПРИЯТЕЛІВ
УКРАЇНСЬКОЇ КНИЖКИ

ТІЛЬКИ $8.00

ТІЛЬКИ $8.00

Таку Бібліотеку видає для Вас "КЛЮБ ПРИЯТЕЛІВ УКРАЇНСЬКОЇ КНИЖКИ", що недавно оснований у Канаді під патронатом визначних українських діячів.

ДРУКУЄМО: Твори сучасних українських письменників і публіцистів, кращі твори з давнішого нашого письменства, переклади вартісніших творів чужої літератури, публікації про визвольну боротьбу українського народу в українській і чужих мовах.

Річно буде надруковано 1680 сторін, це є 8–12 книжок.

РІЧНА ПЕРЕДПЛАТА НА ВСІ ЦІ КНИЖКИ У КАНАДІ И ЗДА 8 ДОЛЯРІВ. Незаможні можуть сплачувати ратами.

Передплатник стає одночасно ПРИЯТЕЛЕМ УКРАЇНСЬКОЇ КНИЖКИ і отримує відповідну виказку.

За діяльність Клюбу Приятелів Української Книжки відповідає видавець Іван Тиктор.

Запрошуємо всіх українців, що розуміють потребу масового поширення української книжки, приступити до великої громади Клюбу Приятелів Української Книжки.

Вже приймаємо передплату, яку можна висилати готівкою в листах або моні-ордерами на адресу:

UKRAINIAN BOOK CLUB
834½ MAIN STREET, WINNIPEG, MAN., CANADA.